

valtiovarainministerio@vm.fi

MÄÄRÄAIKA: 28.8.2015 mennessä

Viite

Lausuntopyyntö VM165:00/2014

Asia

Kaksoiskansalaisuuden merkitys valtion virkaan ja virkasuhteeseen nimitettäessä

Pyydettyä lausuntonaan työryhmämuistiossa ”Kaksoiskansalaisuus valtion virkaan nimitettäessä” (jäljempänä ”työryhmämuistio”) esitetyistä johtopäätöksistä ja ehdotuksista ulkoasiainministeriö toteaa seuraavaa. Lausuntoon on liitetty kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) lausunto.

1. Ministeriö toteaa kantanaan, että työryhmämuistiossa esitetyt ehdotukset ovat oikean suuntaisia ja että työryhmän aloittamaa työtä on syytä jatkaa.

Turvallisuusnäkökohtien tarkastelu ja mahdollisuus tarvittaviin uudistuksiin on syytä laajentaa koskemaan myös valtion työsuhteisia sekä yksityissektorin kumppaniyritysten henkilöstöä. Suunnitellun uudistuksen tavoitteena tulee olla rekrytointiin liittyvien turvallisuusriskien kattava tunnistaminen ja minimointi koko valtionhallinnossa. Ulkoasiainhallinnossa menettelyjen tulee koskea koko henkilöstöä Suomessa ja edustustoissa.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Suomen kansalaisia, joilla on myös toisen maan kansalaisuus, kohdellaan yhdenvertaisesti muiden Suomen kansalaisten kanssa, esimerkiksi viranhaussa. Toisaalta ministeriö haluaa tuoda esiin, että Suomella on asiassa myös vahva kansallinen intressi. Valtionhallinnon ydintehtäviä on vastata valtakunnan sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta. Globaalissa maailmassa ajankohtaiset tiedusteluun, ääritointaan/terrorismiin ja taloudellisiin intresseihin kytkeytyvät uhat koskettavat turvallisuus- ja puolustusviranomaisten sekä ulkoasiainhallinnon lisäksi myös monia muita hallinnonaloja. Taustaselvittämisen vastuusuhteet ja tehtävät tulee selkeästi määritellä.

Ministeriö toivoo myös, että kiinnitetään huomio turvallisuusselvitysten edellyttämään kansainväliseen tiedonkulkuun sekä toiminnalle muutenkin välttämättömien resurssien kartoittamiseen. Lisäksi tulisi harkita monikansalaisuutta koskevan viranomaisrekisterin perustamista tai tehdä nykyinen vapaaehtoinen rekisteröinti velvoittavaksi esim. väestörekisterikeskuksessa tai muussa viranomaisessa.

2. Kansallisen turvallisuusviranomaisen (NSA) lausunto työryhmämuistioon:

- NSA korostaa, että kansallisten turvallisuussetujen suojaamisen lisäksi turvallisuusselvitystä käytetään myös kansainvälisten kumppaniemme turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi.

- Kysymys on monimuotoisempi kuin pelkästään virkanimityksiin liittyvä ja selvitystä tulisi jatkaa kattamaan myös yksityissektorin työntekijät.

Työryhmä esittää, että annettaisiin turvallisuusselvityslaisissa ja virkamieslaisissa tarkoitettut asetukset niistä viroista, joihin nimitettävistä henkilöistä tehdään turvallisuusselvitys sekä viroista, joihin nimittämisen edellytyksenä on henkilöturvallisuusselvitystodistus. Esitetty malli merkitsee sitä, että monikansalaisuuden vaikutusta arvioitaisiin pääasiassa turvallisuusselvityksen avulla ja turvallisuusselvityslain kehikossa. Tämä edellyttäisi suuntaviivojen laatimista siitä, miten monikansalaisuutta tulisi turvallisuusselvityksessä tarkastella.

Turvallisuusselvityslain mukaan turvallisuusselvityksessä voidaan hyödyntää ulkomaan viranomaisen tietoja sekä haastatella selvityksen kohdetta esimerkiksi hänen olosuhteistaan, ulkomailla oleskelustaan ja yhteyksistään ulkomaan kansalaisiin. Laissa on varsin kattavat arviointiperusteet rikollisten tekojen merkittävyyden arvioimiseksi, mutta ulkomaan yhteyksien arvioimisen osalta kriteereitä ei ole Suomessa vielä laadittu tai kirjattu lakiin. Näin ollen turvallisuusselvitystä tekevällä tai todistusta myöntävällä viranomaisella ei ole käytössään arviointiperusteita monikansalaisuuden vaikutusten arvioimiseksi. Ilman arviointiperusteita monikansalaisuuden vaikutusten arviointia ei voida turvallisuusselvityksessä toteuttaa työryhmän tarkoittamalla tavalla.

NSA pitää tarpeellisena, että työryhmän työtä jatketaan siten, että laaditaan suuntaviivat tai arviointiperusteet monikansalaisuuden vaikutusten arvioimiseksi. Samalla tarkastelunäkökulmaa on tarpeen laajentaa koskemaan myös muiden ulkomaan yhteyksien, kuten entisten kansalaisuuksien ja ulkomailla oleskelun vaikutusten arviointia, sillä monikansalaisuus on vain yksi osatekijä henkilön luotettavuuden arvioinnissa. Suuntaviivojen ja kriteerien luominen erityisesti ulkomaan yhteyksistä johtuvan painostusalttiuden näkökulmasta sopisi luontevasti työryhmän työn jatkoksi. Jatkotyötä ei tulisi rajata koskemaan pelkästään virkamiehiä ja monikansalaisuutta, vaan tarkastelu tulisi ulottaa koskemaan ulkomaan yhteyksistä johtuvan painostusalttiuden arvioimista turvallisuusselvityksessä yleisemmin. Jatkotyöhön olisi hyvä ottaa mukaan turvallisuusselvityslain mukaiset toimivaltaiset turvallisuusviranomaiset.

Painostusalttiuteen liittyvien kriteerien laatiminen olisi tarpeen myös kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamisen näkökulmasta. Suomi on tietoturvallisuus sopimuksissa sitoutunut suojaamaan toisten valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen turvallisuusluokiteltuja tietoja. Keskeisenä elementtinä tietoturvallisuus sopimuksissa on henkilöiden luotettavuuden varmistaminen, joka tehdään kunkin maan kansallisen lainsäädännön mukaan ja tarvittaessa yhteistyössä toisen sopimusvaltion kanssa. Kysymys on Suomen kyvystä suojata uskottavasti toisen valtion tai kansainvälisen järjestön turvallisuusluokiteltua tietoa ja Suomen luotettavuudesta kansainvälisenä kumppanina.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Peter Stenlund

Lakimies

Timo Saarinen

Liitteet

-

Postiosoite
PL 176

Kanavakatu 3 B

Vaihde
+358-(0)295-350 000

Telefax
+358-(0)9-629 840

00023 VALTIONEUVOSTO

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Hallintopalvelut

HAL-11 Timo Saarinen

Asiasanat PALVELUSSUHDEASIAT, KANSALAISUUSASIAT

Hoitaa HAL-11
VSI-00

Hoitaa UE

Koordinoi

Tiedoksi

AVS-PAL; HAL-01; HAL-10; HAL-12; HAL-70; ITÄ-01; ITÄ-30; KPA-01; KPA-10; KPA-20; NSA-00; OIK-01; OIK-20; OIK-40

Laatija jakanut